

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ПРОГРАМА

розвитку кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби

Навчально-наукового інституту міжнародних відносин

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

на період 2023 – 2028 рр.

1. ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ КАФЕДРИ

Кафедра міжнародних організацій та дипломатичної служби створена у 1992 році для забезпечення ґрунтового вивчення у Навчально-науковому інституті міжнародних відносин основ сучасної дипломатії, дипломатичної та консульської служби, дипломатичного протоколу та етикету, історії української дипломатії, дипломатії провідних держав світу, актуальних тенденцій розвитку, інновацій та модернізації дипломатичного інструментарію, теорії і практики міждержавних переговорів, теорії та практики багатосторонньої дипломатії (міжнародних універсальних, регіональних та спеціалізованих міжнародних організацій), дипломатичної практики спеціальних місій, міжнародних конференцій, нарад, теорії і практики лоббізму та діяльності міжнародних неурядових організацій тощо, що є невід'ємною складовою підготовки фахівців для сфери зовнішніх зносин, в тому числі кадрів для дипломатичної служби України.

Місія кафедри з часу її заснування вбачалася в наданні досконалих освітніх послуг майбутнім лідерам державного, громадського та приватного сектору як в Україні, так і в глобальному управлінні.

Діяльність кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби спрямована на підготовку наступних поколінь дипломатів і політичних лідерів, а також на підвищення якості професійного забезпечення державних органів влади та недержавних установ. Завдяки потужному викладацькому складу, міжнародному партнерству, глибинним дослідженням та дипломатичним ініціативам кафедра має на меті зробити внесок у розвиток знань, сприяти міжкультурному діалогу та позитивним змінам в суспільстві і розбудові української держави.

На кафедрі започатковані дві освітньо-професійні програми магістерського рівня «Дипломатія і міжнародне співробітництво» (2018 р.) та «Зовнішня політика» (2019 р.), головним завданням яких стала підготовка фахівців-міжнародників, добре обізнаних із світовими тенденціями дипломатії, зовнішньої політики і міжнародних відносин регіонального та глобального рівня, дослідників теоретичних і практичних проблем, сучасних трендів глобального розвитку, міжнародного співробітництва та дипломатичної роботи.

Кафедра міжнародних організацій та дипломатичної служби продовжує розвивати кращі традиції з методики викладання теоретичних і прикладних аспектів дипломатичної роботи та діяльності міжнародних організацій на більшості освітніх програм, існуючих в Навчально-науковому інституті міжнародних відносин та факультетах Університету, таких як історичний, географічний, Військовий інститут.

Основними напрямками діяльності кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби є: навчально-методична, науково-дослідна, виховна та профорієнтаційна робота, підготовка професорсько-викладацького складу, а також розвиток міжнародних зв'язків.

Основна увага співробітників кафедри зосереджена на забезпеченні навчального процесу на високому професійному рівні (читання лекцій, проведення семінарських, практичних занять та майстер-класів), підготовці навчально-методичних комплексів (навчальних програм, підручників, посібників), що стосуються викладання різноманітних теоретичних та практичних аспектів дипломатії як основоположного інструменту реалізації зовнішньої політики держави, що відображається у різних формах та сферах міжнародної взаємодії (двота багатостороння дипломатія, діяльність міжнародних міжурядових та неурядових організацій, співробітництво з недержавним сектором, а також на різних рівнях державного управління), а також основних засад роботи та особливостей функціонування установ дипломатичної та консульської служби, постійних представництв при міжнародних організаціях, міжнародної цивільної служби.

Члени кафедри активно відстежують та аналізують актуальні події міжнародних відносин, проводять ґрунтовні наукові дослідження, готують рецензії та відгуки, надають експертні оцінки стосовно розвитку як сучасної дипломатії в цілому, так і окремих аспектів дипломатичної роботи, зокрема дипломатичного протоколу та етикету, практики дипломатичних переговорів, дипломатичної взаємодії міжнародних міжурядових організацій та недержавних акторів тощо. Заслужують на увагу кафедральні дослідження та інтерпретації особливостей розвитку вітчизняної дипломатії та дипломатичної служби у контексті сучасних тенденцій міжнародних відносин і світової політики, новацій (змістових та технологічних) та зміни підходів до використання традиційного дипломатичного інструментарію з огляду на події, пов'язані з пандемією COVID-19, російською агресією проти України та загостренням глобальної конкуренції на міжнародній арені.

Викладачі кафедри читають лекції за кордоном та беруть активну участь у міжнародних наукових конференціях. На кафедрі успішно здійснюється підготовка докторів філософії.

Велика увага на кафедрі приділяється виховній та профорієнтаційній роботі зі здобувачами вищої освіти. Викладачі кафедри активно долучаються до позааудиторної роботи зі здобувачами (організація роботи студентських гуртків та клубів, відвідування закордонних дипломатичних представництв та представництв міжнародних організацій в Україні тощо).

Необхідність оновлення програми розвитку кафедри визначається потребою реформування основних аспектів освітньої та наукової парадигм діяльності кафедри відповідно до Закону про вищу освіту (№ 1556-VII від 01.07.2014) у всіх його редакціях на теперішній час; необхідністю вдосконалення роботи кафедри за результатами успішного проходження акредитації двох освітніх програм, врахуванням сучасних запитів ринку праці; потребою в орієнтації на європейські науково-освітні аналоги, що є вимогою до кожного структурного підрозділу

Навчально-наукового інституту міжнародних відносин, з метою підвищення його світового рейтингу.

2. ПРОГНОЗ ТЕНДЕНЦІЙ ДІЯЛЬНОСТІ КАФЕДРИ

Період 2018-2023 рр. став одним з найскладніших у сучасній історії України, що вплинув на усі сфери її життя. Це і довготривалий карантин у зв'язку із поширенням коронавірусної хвороби COVID-19, і воєнне вторгнення росії на територію України. З огляду на зміну характеру російської агресії, а саме перехід до ведення повномасштабних воєнних дій у поєднанні з посиленням загроз гібридного характеру, відбувається адаптація роботи всіх установ та їх структурних підрозділів, зокрема і кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, до існуючих умов. Це, насамперед, виокреслює питання збереження кадрового потенціалу кафедри та, за можливості, його розширення; диверсифікації технологій освітнього процесу: використання переваг як очного формату, так і дистанційних освітніх технологій, зокрема з урахування провідного європейського досвіду; гнучкості у підходах до планування та організації освітнього процесу з огляду на виклики, які стоять перед освітянами України.

Прагнення до інтеграції у європейській освітній простір зумовлює необхідність активізації міжнародного співробітництва, що у свою чергу актуалізує питання до викладання дисциплін та збільшення публікаційної активності іноземними мовами співробітниками кафедри.

Наразі діяльність кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби будується відповідно до положень Статуту Університету, Стратегічного плану розвитку Київського національного університету імені Тараса Шевченка на 2018–2025 рр.

Як і раніше стратегія роботи кафедри спирається як на вітчизняну класичну, так і світову новітню методологію викладання у вищій школі, що одночасно узгоджуються з ключовими постулатами наукової школи Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

У цьому сенсі викладацький склад кафедри зорієнтований на організацію і проведення роботи, що базується на наступних засадах:

- поглиблення знань та компетенції майбутніх фахівців через забезпечення академічної свободи та сприяння розвитку особистісно-професійного потенціалу викладачів кафедри;
- взаємодія і співробітництво, що реалізується на рівні кафедри між викладачами, аспірантами і здобувачами вищої освіти; між кафедрою та іншими підрозділами інституту; на всеукраїнському рівні: розвиток партнерського співробітництва з відповідними кафедрами інших ЗВО,

науково-дослідними установами та організаціями, органами державної влади та місцевого самоврядування.

3. КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ КАФЕДРИ

Кафедра міжнародних організацій та дипломатичної служби прагне бути провідним центром передового досвіду в навчанні та дослідженнях дипломатичних практик і функціонуванні міжнародних організацій, це обумовлює її концептуальні орієнтири.

Орієнтиром концепції розвитку кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби, як в умовах воєнного часу, так і у повоєнний період, залишається високий рівень вимог до викладання всіх навчальних дисциплін, висока професійна та загально-наукова підготовка професорсько-викладацького складу, високий рівень та культура подачі матеріалу, спонукання до активного, творчого засвоєння знань здобувачами вищої освіти на основі оптимального поєднання найкращих практик викладання, індивідуальних освітніх траєкторій та академічної свободи у поєднанні з принципом солідарності.

Концептуальна ідея розвитку кафедри полягає у виконанні нею основної подвійної функції: навчально-методичної та науково-дослідницької, де об'єднавчою ланкою виступає педагогічний чинник роботи викладача зі здобувачем освіти. Діяльність кафедри також спрямована на забезпечення достойного місця Навчально-наукового інституту міжнародних відносин як складової частини Київського національного університету імені Тараса Шевченка у світових рейтингах вищих навчальних закладів.

Важливою концептуальною складовою роботи кафедри залишається патріотичне виховання студентства та підготовка майбутніх високопрофесійних фахівців, які здатні успішно захищати національні інтереси України, а також неперервна підготовка висококваліфікованого професорсько-викладацького складу кафедри.

4. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОБОТИ КАФЕДРИ

Пріоритетним напрямом розвитку кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби залишається забезпечення високого рівня фахової підготовки здобувачів вищої освіти Навчально-наукового інституту міжнародних відносин за спеціальністю 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, а також інших спеціальностей, освітні програми яких передбачають вивчення дисциплін, що охоплюють особливості сучасної дипломатії та дипломатичної практики, дипломатичного протоколу та етикету, теорії і практики міжнародних переговорів, діяльності міжнародних організацій та інтеграційних угруповань тощо.

З-поміж кафедр аналогічного спрямування в класичних університетах України кафедра міжнародних організацій та дипломатичної служби Навчально-наукового інституту міжнародних відносин є центром якісної підготовки фахівців за освітнім ступенем «магістр» за освітніми програмами «Дипломатія і міжнародне співробітництво», «Зовнішня політика», а також відповідними вибірковими блоками в рамках ОНП «Міжнародні відносини» освітнього ступеню «магістр» та ОП «Міжнародні відносини» освітнього ступеню «бакалавр», а також провідним осередком науково-теоретичного і практичного дослідження проблем сучасної дипломатії, в тому числі дипломатичної служби України та багатостороннього співробітництва, діяльності міжнародних організацій та інтеграційних угруповань.

Це відбуватиметься шляхом подальшого накопичення інтелектуального капіталу професорсько-викладацького складу кафедри, формування корпоративних цінностей, створення позитивного іміджу кафедри та Інституту в цілому.

4.1. Навчально-методична робота кафедри

Пріоритети навчально-методичної роботи кафедри ґрунтуються на необхідності відповідати викликам часу і вдосконалювати зміст і форму навчальних матеріалів, орієнтуючись на новітні інформаційно-комунікаційні технології та концепцію індивідуальної освітньої траєкторії. Виходячи із зазначеного, пріоритетними напрямками у роботі кафедри на 2023-2028 рр. слід вважати:

- 1) покращення та адаптацію відповідно до сучасних вимог та викликів освітньо-професійної програми «Дипломатія і міжнародне співробітництво» за освітнім рівнем підготовки «магістр» спеціальності 291 «міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»;
- 2) подальшу розробку та удосконалення освітньо-професійної програми «Зовнішня політика» за освітнім рівнем підготовки «магістр» спеціальності 291 «міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» з урахуванням актуальних тенденцій розвитку вищої освіти;
- 3) розробку єдиного дизайну представлення обов'язкових змістових структурних елементів для освітніх компонентів кафедральних магістерських програм на цифрових платформах (E-learning, Microsoft Teams), з врахуванням принципів «дружнього інтерфейсу» (зручна структуризація та організація цифрового освітнього простору та контенту) та змістове наповнення цифрового навчально-методичного комплексу на платформі e-learning;
- 4) оновлення наявних навчальних робочих програм з метою узгодження зі змістовими стандартами європейського та світового освітнього простору;
- 5) долучення до лекційних занять профільних наукових експертів та спеціалістів-практиків державної та дипломатичної служби;

- 6) створення сучасних навчально-методичних комплексів, що включають широкий спектр методичних рекомендацій та розробок, контрольних завдань, практикумів та практичних завдань («кейсів») тощо;
- 7) підготовку до видання підручників та посібників з профільних навчальних дисциплін та інших публікацій з навчально-наукового спрямування кафедри;
- 8) виховну роботу викладачів зі здобувачами освіти, які навчаються на освітніх програмах кафедри та інших спеціальностях інституту.

4.2. Науково-дослідна робота кафедри

Пріоритетними завданнями науково-дослідної роботи кафедри є:

- 1) публікація результатів досліджень викладачів, аспірантів і здобувачів вищої освіти старших курсів кафедральних освітніх програм у наукових і фахових закордонних та українських виданнях, у тому числі у виданнях, які входять до науково-метричних баз;
- 2) активізація спільних наукових досліджень та дослідницьких проєктів через організацію неформальних круглих столів для внутрішнього обміну знаннями та передовими дослідженнями;
- 3) участь викладачів, аспірантів і здобувачів вищої освіти у міжнародних та всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах з проблем міжнародних відносин та дипломатії, а також участь в організації міжнародних наукових та науково-практичних конференцій Навчально-наукового інституту міжнародних відносин;
- 4) наукове керівництво та робота над дисертаційними дослідженнями для здобуття ступеню доктора філософії та доктора наук, рецензування наукових статей, авторефератів, підготовка монографій;
- 5) розширення наукових зв'язків з партнерськими кафедрами українських та зарубіжних університетів;
- 6) поглиблення співпраці з МЗС України та іншими профільними державними і неурядовими установами через інтелектуальні доробки, експертні консультації, спільні науково-практичні заходи;
- 7) сприяння залученню викладачів, аспірантів та здобувачів освіти до розробки нормативно-правових та розпорядчих документів в сфері зовнішньої політики.

4.3. Виховна та позааудиторна робота кафедри

Ключовою метою виховної роботи кафедри в воєнний та післявоєнний час залишається створення сприятливої екосистеми кафедри, а також профорієнтаційна робота і співпраця з випускниками кафедри.

Основними завданнями є:

- 1) увага до ментального здоров'я та психо-емоційного стану здобувачів вищої освіти і викладачів кафедри через принципи гнучкого управління та взаємодопомоги і підтримки;
- 2) активізація наукової роботи здобувачів освіти (робота над статтями, участь у конференціях, сприяння і залучення до проведення дослідницьких проєктів);
- 3) профорієнтаційна робота зі здобувачами освіти через розширення баз практик та координація роботи щодо проходження стажування і практики в структурних підрозділах МЗС України та інших державних установах;
- 4) створення стійких зв'язків кафедри з випускниками в соціальних мережах і організація офлайн комунікаційних заходів задля подальшої співпраці;
- 5) участь викладачів та здобувачів освіти кафедри у Днях відкритих дверей НН інституту міжнародних відносин та в організації аналогічних заходів поза межами Університету з метою популяризації НН інституту міжнародних відносин та освітньо-професійних програм кафедри;
- 6) широке залучення здобувачів освіти до роботи Навчально-наукового центру публічної і культурної дипломатії, що створюється при кафедрі.

4.4. Підготовка професорсько-викладацького складу

Станом на 1 листопада 2023 р. штатний потенціал кафедри складає 11 науково-педагогічних працівників, із них: **3 доктори наук**: д.і.н., професор Матвієнко В.М.; д.політ.н., професор Скороход Ю.С.; д.і.н., професор Яковенко Н.Л.; **8 кандидатів наук**: к.політ.н, доцент Ковтун О.Ю.; к.н. з держ.упр., доцент Коновалова М.В.; к.політ.н., доцент Петюр Р.К.; к.і.н. доцент Ціватий В.Г.; к.політ.н., асистент Авер'янов С.В.; к.політ.н., асистент Гавриленко І.І; к.політ.н., асистент Кузнецова К.І; к.політ.н., асистент Ткач Т.Я.

Наукове керівництво на кафедрі здійснюється 9 аспірантами.

У період на 2023-2028 рр. планується, що покращення якісних характеристик кафедри передбачатиме:

- 1) забезпечення оптимального кількісного і якісного кадрового складу для здійснення навчального процесу; залучення до проведення занять фахівців-практиків з МЗС України та інших профільних установ і організацій;
- 2) підвищення якісних характеристик потенціалу кафедри шляхом отримання вченого звання доцента та професора;
- 3) підготовку наукових кадрів через аспірантуру і докторантуру як безпосередньо для кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби НН інституту міжнародних відносин, так і у форматі кадрового резерву для інших вищих навчальних закладів України;
- 4) розробку програми стажування викладачів кафедри у відповідних установах та організаціях в Україні та поза її межами;

- 5) підвищення вимог щодо методичного забезпечення викладання дисциплін кафедри власним науковим доробком кожного викладача.

4.5. Міжнародне співробітництво кафедри

Пріоритетними завданнями кафедри є підвищення рівня міжнародної співпраці, що буде виявлятися в стійких контактах з іноземними партнерами, академічних обмінах і спільних дослідницьких ініціативах та популяризація діяльності кафедри, що передбачає наступні кроки:

- 1) налагодження співпраці із зарубіжними університетами з метою залучення викладачів, науковців, аспірантів кафедри до виконання спільних міжнародних наукових проектів;
- 2) інтернаціоналізація освітніх програм через впровадження англomовних курсів, що дасть змогу залучити ширшу аудиторію до програм обмінів, спільних викладацьких і дослідницьких практик;
- 3) формування спільних наукових програм для отримання грантів на проведення наукових досліджень;
- 4) забезпечення участі науково-педагогічних працівників кафедри у міжнародних наукових конференціях в Україні та поза її межами;
- 5) стажування кращих аспірантів, докторантів, наукових і науково-педагогічних працівників у зарубіжних університетах;
- 6) моніторинг наукової та викладацької діяльності аналогічних кафедр у ЗВО-партнерах для врахування передового досвіду і модернізації освітніх програм і налагодження студентських та академічних обмінів;
- 7) підтримання всебічних робочих контактів кафедри з дипломатичними установами зарубіжних країн, представництвами міжнародних організацій в Україні;
- 8) вдосконалення англomовної версії сайту кафедри та сторінки кафедри в соціальних мережах;
- 9) посилення стійких індивідуальних міжнародних зв'язків через участь на міжнародних наукових заходах, поширення власних наукових досліджень, вдосконалення індивідуальних наукових профілів в Google scholar, ORCID, Scopus, Web of science, LinkedIn та ін.;
- 10) розробка системи залучення запрошених іноземних професорів до лекційних занять.

5. ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНИХ І НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ КАФЕДРИ

Незмінно важливою є підготовка якісного науково-методичного забезпечення дисциплін відповідно до навчальних планів, забезпечення поступального розвитку

кафедри за рахунок оприлюднення новітніх досягнень її професорсько-викладацького складу. У цьому напрямі подальшого розвитку кафедри планується:

- видання та перевидання навчальних посібників і підручників за основними напрямками підготовки майбутніх фахівців, які здійснюються в межах нових освітніх програм кафедри;
- підготовка до друку монографій та наукових праць професорсько-викладацького складу кафедри;
- друк нових та оновлених версій навчально-методичних комплексів, які розробляються кафедрою;
- оприлюднення у друкованому та електронному вигляді робочих навчальних програм кафедри, основних навчально-методичних матеріалів.

6. МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ КАФЕДРИ

У широкому розумінні основні механізми реалізації Програми відображаються у забезпеченні інтеграції науки і освіти з практичною діяльністю, розвиткові зв'язків кафедри з провідними організаціями, які формують попит на випускників кафедральної спеціалізації, використанні всіх існуючих можливостей для інтелектуального, кадрового та матеріального забезпечення навчального процесу.

Особливе місце в організації механізмів реалізації програми займає співпраця в рамках діючої кооперації Інституту з Міністерством закордонних справ України та іншими державними установами, які забезпечують представництво України на міжнародній арені.

У вузькому розумінні механізми реалізації програми відображаються у забезпеченні становлення та розвитку суспільно активної студентської молоді, яка поєднує у собі високу професійну компетентність дослідників та фахівців у галузі міжнародних відносин та дипломатії, вирізняється широкою ерудицією, духовністю, моральністю, патріотизмом і особистою відповідальністю.

7. ОСНОВНІ УМОВИ УСПІШНОГО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Запропонована Програма може бути успішно реалізована через:

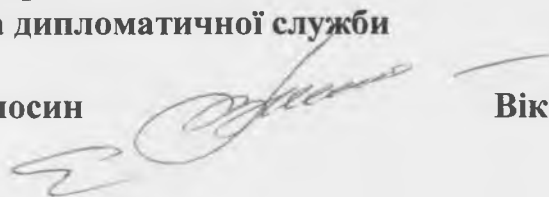
- злагоджену і ефективну роботу співробітників кафедри з виконання зазначених у ній положень та оптимізацію навчально-виховного процесу;
- постійне підвищення викладачами кафедри свого професійного рівня, в тому числі, за рахунок участі у міжнародних програмах та короткострокових семінарах;
- роботу викладачів кафедри у спеціалізованих вчених радах по захисту дисертацій з проблематики сучасних міжнародних відносин і дипломатії;

- залучення викладачів кафедри до експертної роботи з поточних актуальних проблем сучасної зовнішньої політики і дипломатії;
- участь викладачів кафедри у конкурсах на отримання грантів для здійснення наукових досліджень та освітніх проектів у галузі міжнародних відносин і дипломатії;
- ефективну співпрацю кафедри з іншими кафедрами Інституту, навчально-методичною комісією та навчально-методичним відділом, міжнародним відділом, відділом аспірантури та іншими структурними підрозділами Інституту та Університету;
- співпрацю з іншими навчальними закладами для проведення спільних освітньо-наукових заходів;
- співпрацю з окремими підрозділами Міністерства закордонних справ України щодо організації проведення тематичних занять та майстер-класів працівниками відомства, організації виробничої (переддипломної) практики та стажування здобувачів вищої освіти.

Програму розвитку кафедри підготував професор кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби, доктор історичних наук, професор МАТВИЄНКО Віктор Михайлович.

Обговорено та прийнято за основу рішенням кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби Навчально-наукового Інституту міжнародних відносин (протокол №7 від «21» листопада 2023 року).

**Д.і.н., проф., професор кафедри
міжнародних організацій та дипломатичної служби
Навчально-наукового
інституту міжнародних відносин**

Віктор МАТВИЄНКО